

INCORONAREA DE LA ALBA-IULIA. MĂRTURII ICONOGRAFICE DIN PATRIMONIUL MUZEULUI NAȚIONAL DE ISTORIE A ROMÂNIEI

Dorina Tomescu
Radu Coroamă

Înfăptuirea în 1918, a statului național unitar român a fost urmată de trei momente importante: legile de unire din decembrie 1918 a Bucovinei, Basarabiei, Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului cu România, recunoașterea pe plan internațional prin sistemul de tratate de la Paris și momentul încoronării Regelui Ferdinand și a Reginei Maria ca suverani ai României Mari, moment ce în epocă a fost considerat "ca o consfințire a unității naționale cu atâtea jertfe dobândită".

Problema încoronării Regelui Ferdinand și a Reginei Maria la Alba Iulia fusese discutată încă din 1920, în timpul guvernării Averescu. Ea a fost apoi reluată de cabinetul liberal condus de I.I.C.Brătianu și astfel, la 24 august 1922, Consiliul de Miniștri întrunit la Sinaia a hotărât organizarea încoronării la 15-17 octombrie 1922. În același timp s-a creat și comisia pentru organizarea serbărilor încoronării de la Alba Iulia în frunte cu generalul Traian Moșoiu.

Presa vremii a relatat cu lux de amănunte acest eveniment de la care însă s-au păstrat foarte puține clișee realizate în acele momente.

În anul 1977, Muzeul Național de Istorie a României a achiziționat un lot de cea. 600 de clișee pe sticlă realizate în perioada 1919-1922 de fotografii Nicolae Ionescu, din București. Trei sferturi din clișee prezintă prima expoziție și târg de mostre ale României, Inaugurată la 16 septembrie 1921.

Un număr de 63 clișee au fost realizate cu ocazia serbărilor încoronării de la Alba Iulia și București. Cea mai mare parte a lor sunt mai mult sau mai puțin deteriorate dar, cu toate acestea, au o deosebită importanță datorită faptului că surprind cele mai diferite momente din timpul ceremoniilor.

Duminică 15 octombrie 1922, la ora 9.15, trenul regal frumos împodobit cu ramuri de brad și drapele naționale, intra în gara de la Alba Iulia.

Regele purtând uniforma regimentului 1 Vânători "Regele Ferdinand" cu buzduganul în mână primește raportul generalului de divizie Enric Cihosky, comandantul corpului VII armată, după care trece în revistă

compania de onoare a Școlii Militare de Infanterie nr. 2 "Principele Carol" cu drapel și fanfara regimentului 90 Infanterie.

În ceea ce privește buzduganul, el a fost adoptat de Regele Ferdinand I, ca un însemn al puterii regale, scepstrul nefiind niciodată uzitat în România. Buzduganul Regelui Ferdinand din aur și argint a fost lucrat la Paris la casa de bijutieri Renè Boivin după proiectul pictorului Costin Petrescu. El are următoarele inscripții: "1916-1919" și "M.S.REGELUI FERDINAND AL TUTUROR ROMÂNILOR. DĂRUIT ACEST BUZDUGAN SPRE POMENIREA RĂZBOIULUI PURTAT DE LA 1916 PÂNĂ LA 1919 PENTRU DEZROBIREA ȘI UNIREA ÎNTREGULUI NEAM ROMÂNESC". De asemenea, mai sunt înscrise numele provinciilor românești: BASARABIA, ROMÂNIA, ȚARA ARDEALULUI și BUCOVINA. Buzduganul regelui Ferdinand i-a fost oferit de către poporul român, prin subscripție publică, la 10 mai 1920.

După trecerea în revistă, conform obiceiului, Ferdinand și Maria sunt întâmpinați cu pâine și sare de primarul orașului și apoi salutați de președintele Consiliului de Miniștri I.I.C.Brătianu, de membrii guvernului, președinții corpurilor legiuitoare, generali, autoritățile din județ, precum și de un public numeros.

Conform programului stabilit dinainte se formează un cortegiu care se îndreaptă spre catedrală. În timp ce acesta înainta, avioane militare survolau cetatea Alba Iulia.

Din lotul de imagini aflate în proprietatea M.N.I.R., 25 dintre ele prezintă aspecte premergătoare ceremoniei încoronării. Prima dintre ele este o imagine de ansamblu a clopotniței care are o înălțime de 60 m și a porții principale de acces unde se văd pe laterale tribunele A și B având în față trupe militare.

Alte imagini prezintă aspecte din mulțime unde se văd militari, civili și preoți și ne dau posibilitatea să putem înțelege astăzi ce importanță și popularitate a avut încoronarea de la Alba Iulia. De asemenea, între aceste imagini se află una în care se vede prezentarea mantiei purtate de Regele Ferdinand la ceremonie. În ceea ce privește mantia de încoronare a Reginei Maria aceasta a fost lucrată în țară la Școala românească de sericicultură.

Un alt lot de 7 fotografii, realizate după clișee de sticlă, ne prezintă imagini din curtea interioară a Catedralei Reîntregirii construită în anii 1921-1922 după planurile arhitectului V.G.Ștefănescu, care s-a inspirat din arhitectura bisericii domnești de la Târgoviște. Pictura catedralei a fost realizată de Costin Petrescu în tradiția artei bisericii ortodoxe române. Porțile Catedralei au fost prezentate prima dată publicului la expoziția târg din 1921, și muzeul nostru deține, din fericire, 2 clișee pe sticlă ce prezintă aceste porți.

În cele 7 imagini mai sus menționate se văd diferiți participanți la ceremonie îndreptându-se spre catedrală. Astfel, putem vedea pe Mitropolitul Primat Miron Cristea, membrii familiei regale și în final Regele și Regina.

Înainte de încoronare, în catedrală a avut loc slujba de sfințire a coroanelor regale. Regele a ocupat tronul din dreapta de lângă altar, iar

Regina pe cel din stânga. Tot în partea dreaptă erau plasați: mitropoliții, familia regală, oaspeții din străinătate, care reprezentau 22 țări, printre care și generalul Berthelot, foști înalți demnitari etc.

În partea stângă stăteau: Președintele Consiliului de Miniștri, membrii guvernului, președinții corpurilor legiuitoare, corpul diplomatic, șeful Marelui Stat Major, generali, primari, guvernatorul B.N.R., presa și alții.

După sfințirea coroanelor regale, suveranii au îngenunchiat în mijlocul catedralei și Mitropolitul Primat dr. Miron Cristea a rostit rugăciunea pentru încoronarea Regelui Ferdinand, pe care corul dirijat de Mircea Chiriac a repetat-o de trei ori.

Regele Ferdinand s-a încoronat cu aceeași coroană lucrată din oțelul unui tun cucerit de români la Plevna în 1877, purtată și de Regele Carol I la încoronarea sa din 10 mai 1881.

În ceea ce privește coroana reginei, aceasta a fost comandată la Casa de bijutieri Lucien Falize din Paris, după proiectul pictorului Costin Petrescu, publicat în revista "România Nouă" din 4 august 1921. Proiectul însoțit de toate detaliile documentare cât și aurul românesc din care s-a lucrat coroana, au fost duse casei Falize de colonelul Drossu de la Palatul Regal.

În același timp cu ceremonia religioasă s-au oficiat slujbe și s-au tras clopotele la toate bisericile din întregul cuprins al României Mari. După terminarea ceremonialului, cortegiul a părăsit biserica și s-a deplasat spre un baldachin, care era așezat în dreptul porții principale de sub turnul clopotniței.

Estrada cu baldachin era flancată de tribunele A și B fiecare având câte 600 de locuri.

În cele 5 imagini realizate în timpul ceremoniei încoronării se văd: Regele și Regina, președinții Adunării Deputaților și Senatului și celelalte persoane care au participat la eveniment. În 4 dintre imagini cei doi suverani apar cu coroanele pe cap, iar una dintre ele surprinde momentul încoronării Reginei Maria de către Rege. Referindu-ne la aceasta din urmă, trebuie să amintim că în timpul încoronării suveranilor, muzica militară a cântat imnul regal, s-au tras 101 lovituri de tun, clopotele bisericilor au vestit încoronarea, iar avioane militare au survolat cetatea Alba Iulia.

După încoronare, regele Ferdinand a adresat o cuvântare în prezența președinților camerelor legiuitoare. În timpul acestei cuvântări călăreți îmbrăcați în costume populare sunau prin bucium iar patru crainici postați în cele patru colțuri ale cetății (4 clișee) au citit poporului o proclamație a Regelui care spunea printre altele:

"Mă înclin cu evlavie memoriei celor cari, în toate vremurile prin credința lor, prin munca și jertfa lor au asigurat unitatea națională și salut cu dragoste pe acei cari au proclamat-o într-un glas și o simțire de la Tisa până la Nistru și până la Mare".

După terminarea ceremoniei încoronării cortegiul regal s-a îndreptat spre apartamentele regale unde au fost depuse și coroanele. Până acolo

Regele și Regina, cu coroanele pe cap, au mers pe jos sub baldachinul purtat de ofițeri din Regimentele 1 Vânători și 4 Roșiori. Și de la acest moment muzeul nostru deține un clișeu.

În apartamentele regale I.I.C.Brătianu a prezentat regelui "Actul de încoronare" care a fost semnat de cei doi suverani. Copia tipografică a acestui act există astăzi în patrimoniul Muzeului Național de Istorie a României.

În sfârșit, după o scurtă odihnă, la ora 14.30 Regele purtând uniforma Regimentului 1 Vânători apare însoțit de Regina Maria îmbrăcată în uniformă de general de cavalerie purtând culoarea Regimentului 4 Roșiori. Călări amândoi, în sunetul imnului național trec pe rând, la pas, în revistă militarii ce reprezentau armata română, în timp ce deasupra zburau continuu avioanele Grupului 5 Aviație.

După trecerea în revistă, Regele și Regina au luat loc în tribune și au privit alături de ceilalți invitați defilarea trupelor.

Câmpul de defilare se afla în spatele tribunelor C și D, fiecare având câte 558 de locuri. Aceste momente au fost surprinse de fotografii Nicolae Ionescu în 4 imagini.

La ora 17.30, după defilare, familia regală și invitații săi au plecat la gară. Trenul regal urmând traseul Sighișoara-Brașov-Sinaia a ajuns la București luni, 16 octombrie 1922, la ora 10.00 în gara Mogoșoia.

Aici regele în uniformă de infanterie cu insignele de mareșal și cu buzduganul în mână a primit raportul gen. Jitianu, comandantul ad-interim al corpului II armată. Apoi cortegiul regal s-a îndreptat mergând pe jos pe traseul Șos. Kiseleff - Piața Victoriei - Calea Victoriei - strada Carol - Bulevardul Maria spre Mitropolie.

La Arcul de Triumf cortegiul a fost întâmpinat de G. Corbescu, președintele comisiei interimare a Capitalei împreună cu membrii acestei comisii, cu tradiționala pâine și sare, apoi a rostit o cuvântare. Răspunzând, vădit emoționat, Regele Ferdinand a mulțumit celor adunați. Apoi, în momentul trecerii pe sub Arc s-au tras 101 lovituri de tun și 9 rachete luminoase în culorile naționale, în timp ce 6 avioane militare survolau Arcul de Triumf.

Drumul parcurs de la gara Mogoșoia până la Arcul de Triumf precum și ceremonia trecerii pe sub el au fost surprinse în 14 imagini, unele dintre ele nemaexistând în nici o altă fototecă istorică. Imaginile respective prezintă atât publicul participant la ceremonie cât și trecerea oficialităților avându-l în frunte pe Regele Ferdinand, pe sub Arc.

Dar fotografii Nicolae Ionescu o fi obosit probabil după o zi și jumătate de serbări sau nu a mai avut plăci de sticlă, sau nimic din toate acestea nu s-a întâmplat, ci pur și simplu o parte a clișeelelor s-au pierdut sau au fost distruse. Astfel, deși există imagini realizate de alți fotografi de la ultima parte a serbărilor încoronării, lotul de clișee pe sticlă la care ne-am referit se încheie cu prima jumătate a celei de-a doua zi a serbărilor, neexistând decât o singură imagine din parcul Carol I.

Din Informațiile scrise ale vremii se știe că la Mitropolie a avut loc un serviciu religios la ora 11.50, iar după un scurt timp de odihnă în apartamentele Mitropoliei, Regele și Regina s-au îndreptat la orele 13.00 spre tribuna construită lângă statuia "Mihai Viteazul" unde au asistat împreună cu invitații la o măreață defilare a "Cortegiului istoric și etnografic" organizat după indicațiile pictorului Costin Petrescu. Erau reprezentate cele mai importante episoade din istoria românilor prezentate cronologic. În încheiere era grupul care reprezenta unirea întregului neam românesc.

După încheierea defilării cavelor alegorice a urmat defilarea celor 10.000 de primari din țară.

În ziua de 17 octombrie 1922, la Palatul Regal din Calea Victoriei cei doi suverani au primit felicitări din partea oaspeților apoi, cu toții, au mers la Arenele Romane din parcul Carol unde s-a vizitat Muzeul Militar și a avut loc un dejun în parc.

Serbările încoronării s-au terminat cu un concert de gală la Teatrul Național în seara zilei de 17 octombrie.

Muzeul Național de Istorie a României a folosit prima dată o parte a acestor clișee pe sticlă în anul 1993 când s-a organizat o expoziție comemorativă la împlinirea a 55 de ani de la trecerea în neființă a Reginei Maria. Expoziția inaugurată la București a fost itinerată în mal multe orașe din țară în cursul anilor 1993-1994.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

M.N.I.R., "Programul serbărilor încoronării" 15, 16, 17 octombrie 1922, inv. 74.704.

M.N.I.R., "Planul catedralei din Alba Iulia cu indicațiunea locurilor rezervate invitaților", 15 octombrie 1922, inv. 1.5097.

M.N.I.R., "Alba-Iulia", 15 octombrie 1922, inv. 143.673.

M.N.I.R., Planul de circulație la Alba-Iulia, 15 octombrie 1922, inv. 1.5098.

M.N.I.R., Costin Petrescu, "Cortegiul istoric care va defila la București cu ocazia încoronării suveranilor", inv. 1.5095.

Victor Barbu Ghițulescu, 'Cartea de aur. Cultul Dinastiei', București, 1936.

Buletinul Institutului American din România, vol. II-III, 1935-1936, București, 1936.

"Viitorul", nr. 4379, 17 octombrie 1922.

M.N.I.R., Clișee - încoronare, inv. 109.773 - 109.780; 109.786-109.789; 109.791; 109.794-109.800; 109.802-109.839; 109.841-109.843.

M.N.I.R., Clișee - expoziție 1921, inv. 110.072 - 110.073.

**LE COURONNEMENT DE ALBA IULIA: PREUVES
ICONOGRAPHIQUES DU PATRIMOINE DU
MUSÉE NATIONAL D'HISTOIRE DE LA ROUMANIE.**

Résumé

En 1977, le Musée National d'Histoire de la Roumaine a acquis des héritiers du photographe Nicolae Ionescu environ 600 clichés sur verre, réalisés entre les deux guerres mondiales. Parmi eux se trouvent 63 clichés qui présentent les moments les plus importants du couronnement de 15 octobre 1922 du Roi Ferdinand et de la Reine Marie comme souverains de la Grande Roumanie. Même si, pendant les jours de la Fête du couronnement, d'autres photographes ont été aussi présents et ont réalisé des reportages (il en existe même un film très court), quelques unes des images qui font l'objet de cette communication sont inédites. Il suffit de remarquer, par exemple, celle qui présente le moment où le Roi Ferdinand couronne la Reine Marie.

En se basant sur les 63 images, les auteurs racontent de nouveau les Fêtes du couronnement du 15-17 octobre 1922.

Regele Ferdinand și Regina Maria intrând în Catedrală
— Le Roi Ferdinand et la Reine Marie entrant dans la Cathédrale

Clopotnița Catedralei din Alba Iulia
Le clocher de la Cathédrale de Alba Iulia

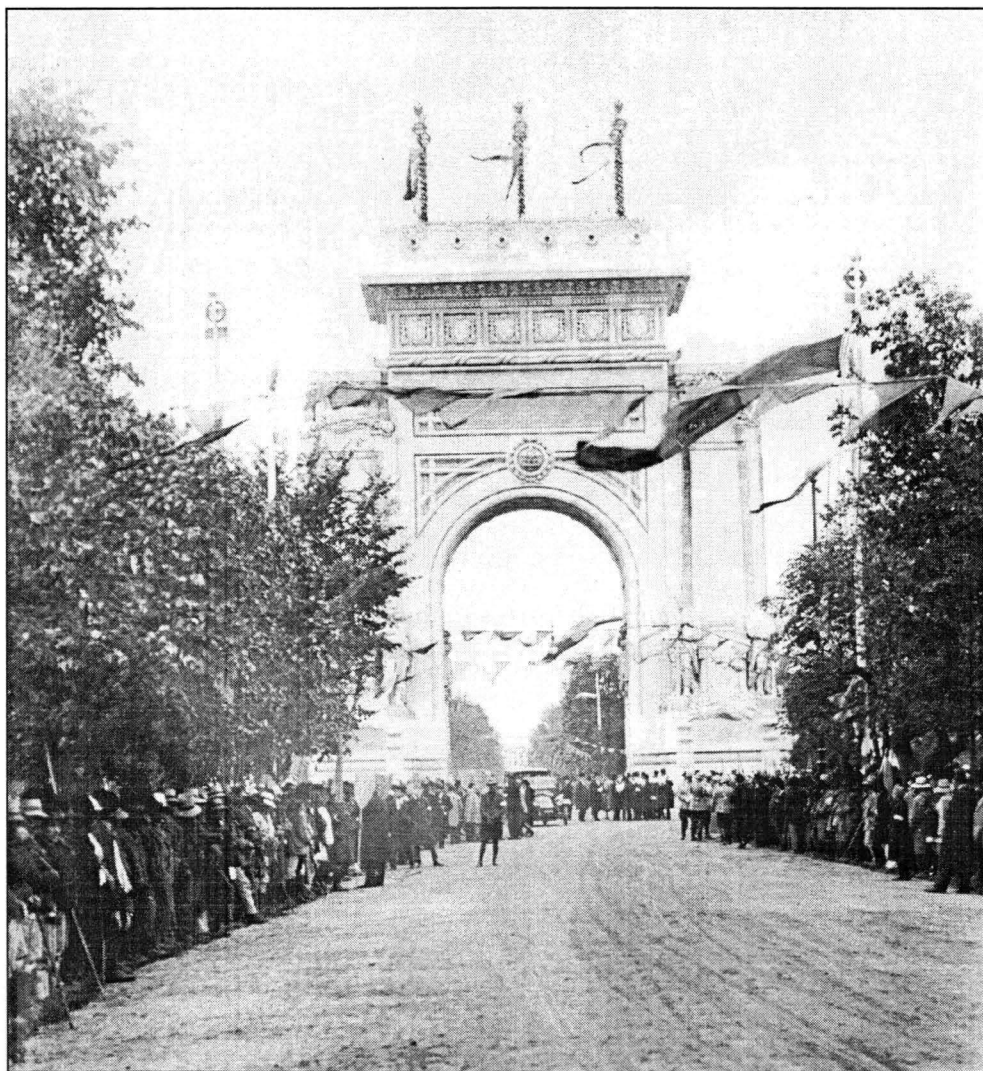
Anunțarea începerii serbărilor încoronării
L'annonce du début des fêtes du couronnement

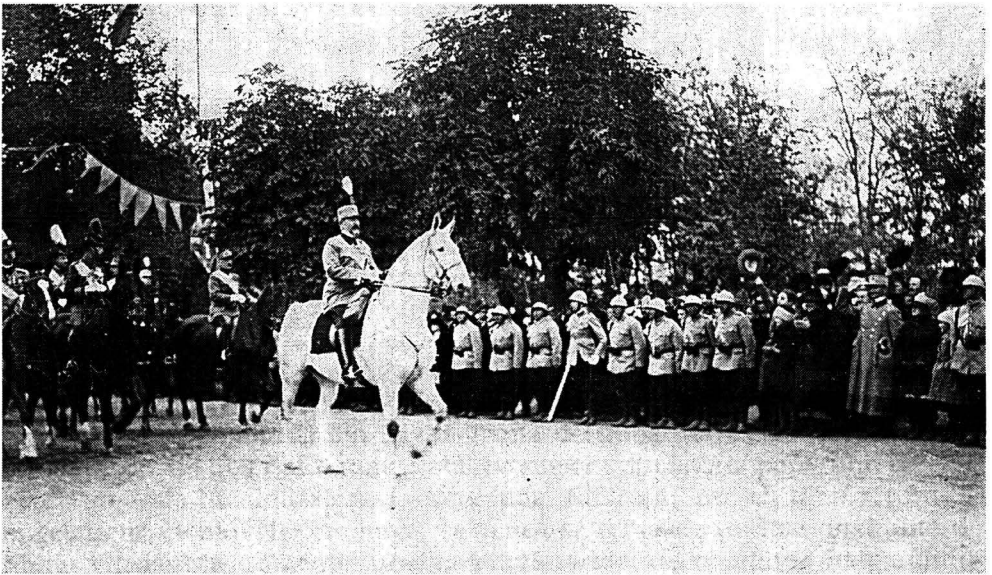
Regele și Regina după
încoronare
Le Roi et la Reine après
le couronnement

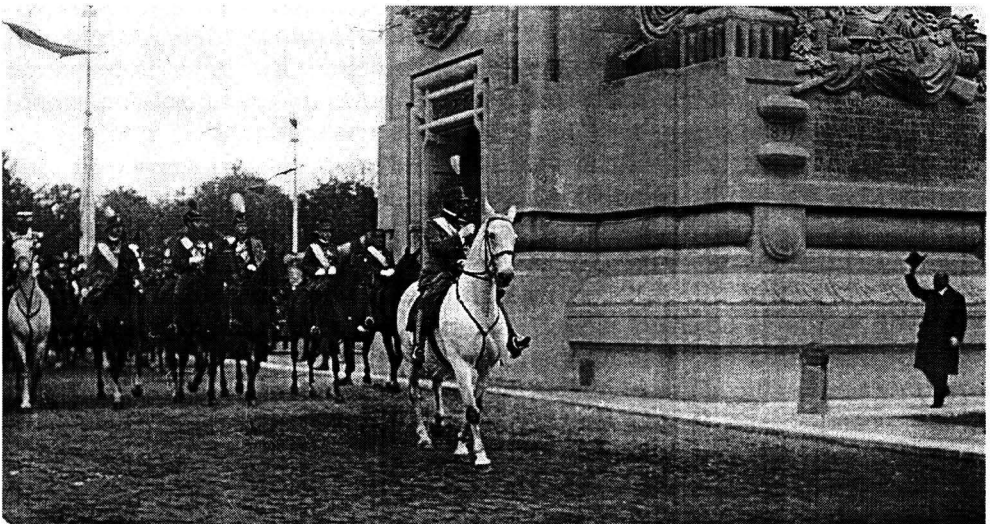
Regele Ferdinand și Regina Maria deschizând parada militară la Alba Iulia
Le Roi Ferdinand et la Reine Marie ouvrant la parade militaire à Alba Iulia

Arcul de Triumf din București. În așteptarea familiei regale
L'Arc de Triomphe de Bucarest. En attendant la famille royale

Regele Ferdinand în drum spre Arcul de Triumf
Le Roi Ferdinand en route vers l'Arc de Triomphe

Regele Ferdinand după trecerea pe sub Arcul de Triumf
Le Roi Ferdinand après le passage sous l'Arc de Triomphe